

ÁRUTERMELŐ KERESZTEZÉS: PIACI IGÉNYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

Az eredményes ártermelés első lépése, hogy minél több információt szerezzünk a piacról, amelyen meg szeretnénk jelenni. A hazai báránykereskedelem egyik jelentős szereplőjének képviselője, Kovács Imre, a Hód-Mezőgazda Zrt. üzletág-igazgatója osztja meg ezzel kapcsolatos tapasztalatait.

ÖSSZEFOGÁS A KECSKE- ÁGAZATBAN

A Juh és Kecske Ágazatért Egyesület 2020. október 19-én kecske termékpálya fórumot hívott össze, hogy tagjai, a kecskeágazat termelői, kereskedői és feldolgozói, valamint további ágazati szereplők kifejthessék véleményüket a jelenlegi helyzetről, illetőleg hogy megosszák javaslataikat.

A JUHÁGAZAT ELSŐ HÁROM NEGYEDÉVÉNEK MÉRLEGE

Az első negyedév végén a COVID-19 első hulláma megnehezítette a húsvéti exportot, de az élőállat-kiszállítások megkönnyítése végül sokat segített. Ennek ellenére Magyarország kevesebb bárányt értékesített, mint az előző években, és ez a tendencia a következő negyedévben is folytatódott.

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
29. évfolyam
2020/10

A szerkesztőbizottság tagjai: Jávor András tiszteletbeli elnök, Bögréné Bodrogi Gabriella, Kukovics Sándor, Monori István.
Főszerkesztő: Mezőszentgyörgyi Dávid

Ünnepünk

Mezőszentgyörgyi Dávid

A juh ősi szimbólum: nemcsak az emberiség egyik alapvető élelmi fehérjeforrása, hanem spirituális vonatkozásainak is hosszú története van. Így a juhot, sőt, a juhokkal foglalkozó embereket mindig nagy megbecsülés övezte, és az évezredek során jeles napok és ünnepek alakultak ki a munkájukhoz kapcsolódóan.

A széles közvélemény körében talán a számadó juhászé a legismertebb foglalkozás, bár manapság már el kell magyarázni a hallgatónak, hogy ez mit is jelent. Ő az, aki anyagilag is felelős volt a legeltetési időszakban a legelőre hajtott állatokért. Az uradalom, majd a falu vagy a gazdaság fogadta föl egy-egy szezonra, és Szent Györgytől Szent Mihályig ő alá tartozott az összes felfogadott pásztor.

Nemrég hivatalos állami ünnep lett a számadás napja. Ellenszavazat és tartózkodás nélkül szavazták meg az országgyűlési képviselők, hogy szeptember 29-ét az állattenyésztők napjává nyilvánítsák. Nagy öröm ez számunkra, hiszen az új ünnepnap lehetőséget teremt arra, hogy egy kiemelt napon beszéljünk az állattenyésztésről, annak szépségeiről és nehézségeiről. Fontos, hogy ekkor a társadalom egészéhez eljuttassuk üzeneteinket, és valós képet adjunk szeretett hivatásunkról és állatainkról.

Ünnep az is, amikor olyanok részesülnek elismerésben, akik ágazatunk érdekében tevékenykednek. Azért írok én róluk, mert szakmai alázatuk és szerénységük okán ők nemigen kérkednek...

Az államalapítás ünnepe alkalmából a Konkoly-Thege Sándor-díjat vehette át Bögréné Bodrogi Gabriella, a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség operatív igazgatója a tenyésztésszervezés modernkori kiépítésében, megvalósításában végzett tevékenységéért és a Magyar Méhészeti Nemzeti Program kidolgozásáért.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc emléknapja alkalmából az Életfa Emlékplakett bronz fokozata elismerést vehette át Kukovics Sándor, a Juh- és Kecske Terméktanács és Szakmaközi Szervezet ügyvezető igazgatója a kiskérődző-ágazat fejlesztésében és érdekeinek képviseletében végzett kiváló munkájáért.

Szintén az emléknaphoz kötődően Debrecen Város Hatvani-díját kapta Jávör András egyetemi tanár, a Debreceni Egyetem rektori főtanácsadója. Az elismerést azoknak adományozza a közgyűlés, akik a természettudományok, a gazdasági élet, az egészségügy, a szociális tevékenység, az idegenforgalom vagy a környezetvédelem területén kiemelkedő tevékenységet fejtettek ki a város fejlesztése érdekében.

Gratulálunk!

Ne feledjük, hogy ezekben a napokban megkezdjük a készülődést következő „bárányos” ünnepünkre, a karácsonyra. Idén különleges lesz az ünnep, hisz a helyzet is különleges. A juh- és kecskeágazat, ugyanúgy, ahogy tavasszal sem, most sem áll(hat) le. De fontos, hogy vigyázzunk magunkra és vigyázzunk egymásra, hogy az ünnep valóban ünnep lehessen!

Ártermelő keresztezés: piaci igények és lehetőségek

Az eredményes ártermelés első lépése, hogy minél több információt szerezzünk a piacról, amelyen meg szeretnénk jelenni. Ennek érdekében a hazai báránykereskedelem egyik jelentős szereplőjének képviselőjéhez, Kovács Imréhez fordultam, hogy a Hód-Mezőgazda Zrt. üzletág-igazgatójaként ossza meg velünk mindennapi tapasztalatait, ismereteit, a jövőről alkotott elképzeléseit.

Milyen piacokon számíthatnak sikerre a magyar bárányok és birkák?

A piacot két csoportra kell bontani. Az egyik a tenyészállatpiac, a másik a vágásra, hizlálásra értékesített bárányok piaca. Tenyészállat-értékesítésünk főként Törökországba és Romániába irányul. Az exportált élő bárány nagy része, mintegy 80 százaléka továbbra is Olaszországba, Ausztriába, Németországba, Horvátországba, Franciaországba megy, keleten pedig Izraelben, Libanonban, Líbiában vannak értékesítési lehetőségeink.

Ezeknek a piacoknak eltérő igényeik vannak. Mégis miben hasonlítanak egymásra és mennyire átjárhatók?

A piacok igényei eltérőek, a minőséget, az ivart és a súlykategóriát tekintve is. Olaszországba egész évben jellemzően 21–30 kg közötti bárányt tudunk szállítani, vegyes ivarúakat. A bárány jó minősége mellett nagyon fontos kiemelni, hogy minden súlykategória önálló termék. Az olasz vevők igénye az országon belül is eltérő a súlyt tekintve, ezért érzékenyek rá, ha nem megfelelően vannak kategorizálva a bárányok, vagy ha a súlyuk eltér a megrendeléstől. A másik kényes dolog a súlypadás (calo), ami nem lehet több 12 százaléknál. A nyári melegtől stresszes élő állatok szállításakor komoly vitáink vannak ezen a piacon. A színes bárányt nem kedvelik.

Ausztria, Németország, Franciaország a muszlim hitű közösségek növekedésével meghatározóvá válik a jövőben. Nagyobb súlyú, 35–42 kg-os, főként kosbárányt kérnek. Szerényebb minőség mellett is jó árat tudunk elérni az ünnepek alkalmával.

Horvátországba – remélve, hogy újraindul a turizmus – májustól szeptember közepéig és ünnepek alkalmával tudunk exportálni, 25–35 kg között.

A keleti piacok közül az utóbbi 3 évben az izraeli volt meghatározó. Még az olasz piacon is befolyásolta az árképzést. Csak kosbárányt

lehet exportálni, költséges érvizsgálattal és vakcinázással járó állategészségügyi protokollal. A jerek és a kiesett kosok – sok törés után gyengébb minőségben – a minőségi kamionok árát is csökkentette Olaszországban. A kosokat 25–35 kg súlyban viszik továbbtárra, és hizlálás után, 55–60 kg-os súlyban vágják.

Mit üzen a piac a termelőknek?

Hazai juhállományunkkal a mennyiségi versenyben nem fogunk sikereket elérni, sem élőállat-értékesítésben, sem bárányhúsban. A magyar báránynak olyannak kellene lennie, mint a svájci órának. Kiváló minősége, fajtajellege miatt kérjük a piacok! Bármelyik piacra is kerül, azonnal ismerjék fel, hogy ez magyar bárány! Egy nagy olasz vevő mondta, amikor hazánkba látogatott: „Nem kell a saláta, jó minőségű magyar merinó bárány kell!”

Hogyan készülhet fel egy termelő a piac igényeire, hogyan tud alkalmazkodni hozzájuk?

„Így szoktuk csinálni!” – mondják. Az egyre nehezebb gazdasági helyzetben, a felgyorsult világban, könyöklő versenyben kell sikereket elérni, márpedig ilyen gondolkodással ezt nem tudjuk megvalósítani. Folyamatosan tájékozódni kell a piaci igényekről, a fajtaválasztékról, a takarmányozási és tartási technológiákról.

Mit tart ma a legfontosabb üzenetnek a termelők felé a sikeres együttműködéshez?

Termelőnek és kereskedőnek közösen kell dolgoznia. Folyamatosan hiteles adatokat kell szolgáltatnia a termelőnek a bárányokról, a kereskedőknek pedig piaci prognózist kell adnia a termelőnek. Ha a juhászok nem megfelelő minőségű és kategóriájú bárányt hizlálnak, ezzel rossz alkupozícióba hozzák a kereskedelmet – és magukat. Idejében tudnunk kell, hogy milyen súlyban vannak a bárányok, hogy mikorra tehető a szállítás időpontja.

Mit kell tenni azért, hogy hosszú távon megőrizzük a piacainkat?

Országunk állategészségügyi státusza határozza meg, hogy milyen feltételekkel tudunk exportálni, és hogy egyáltalán tudunk-e! Gondoljunk arra, hogy kéknyelv-betegséggel csak vágásos bizonyítvánnyal lehet exportálni, vagy vakcinázni kell.

Beszűkültek a piaci lehetőségek, a kereskedelmi költségek növekedése mellett.

Sajnos a kéknyelvmentességünk 2 évvel később lesz meg a versenytársainkhoz képest. További juhbetegségek mentessége sincs meg, ezért költséges állategészségügyi protokollra van szükség a piacra jutáshoz. Más országok költségkímélőbbek, ezért

olcsóbban tudják kiközvetíteni a bányáikat. Így kiveshetünk ezekről a piacokról. A tenyésztéseinkben hatékony és ellenőrzött oltási programot kell bevezetni. Egyre több a vizsajelzés a piacokról belsőségek elkobzásáról, ami bizonyos vallási vágások esetében az egész vágott test kidobásával jár.

Hiába van kiváló genetikai háttérrel rendelkező fajtánk, jó takarmányunk, ha az állatok betegek. Beteg bányákat sem a termelőnél, sem a kereskedői hizlaldákban nem lehet jövedelmezően hizlalni.

Létkérdés-e új piacok fellelése és megszerzése az olasz piac mellett?

Biztosan még mindig főként az olasz piacra fogunk exportálni, de több lábón kell állnunk. Húsban és előbány-értékesítésben is kicsi a hazai piac, mellette minél több fizetőképes piacra van szükség.

Milyen lehetőségei vannak a hazai juhtartásnak?

Van juhtartó – tisztelet a kivételnek –, aki abban látott „lehetőséget”, hogy leselejtezett a török vevők felé. Ez hosszú távon nem vet ránk jó fényt ezen a piacon. A jerkeértékesítés jövője érdekében jobban meg kell becsülni ezt a piacot. Az ágazatnak egy főterméke van, a bány. Nem azt a kérdést kell feltennünk, hogy mennyi anyát vittek el a törökök, hanem hogy 800 ezer anyajuhval miért csak 490–510 ezer bányt exportálunk? Terheljük-e tovább a kereskedelmet gyenge minőségű legelős bányával?

Mi kell ahhoz, hogy érdekeltek legyenek a tartók a nagyobb szaporulatban, és ezzel érjenek el nagyobb értékesítési bevételt?

Abban rejlenek a lehetőségek, hogy ezeket a kérdéseket megválaszoljuk. Le kell írni a közös célokat, azután dolgozni értük. A minőségi termelésre kell becsületes, szakmailag megalapozott kereskedelmet építeni.

Megérett-e a helyzet, a piac, valamint a szereplők a szerződéses kapcsolat kialakítására?

Jó lenne szakmai tartalommal feltöltött hosszú távú szerződéseket kötni a piacokon, de ki kell mondani, hogy még nem tartunk ott. A juhtermelő csoportok 10–15 év elteltével sem tudnak egész évben egységes minőségű bányt felmutatni. Más célok érdekében „működnek”.

Definiálni kell a minőségi magyar bány fogalmát, és ha ezt elértük, szerződéssel kell jobb áron értékesíteni. A jelenlegi helyzet viszont: „Ez a heti bányár!” azaz termeltünk valamit, és azt kérdezzük, ki ad érte többet. Látjuk, hová jutottunk ezzel.

BÖGRÉNÉ BODROGI GABRIELLA

Összefogás a kecskeágazatban

A Juh és Kecse Ágazatért Egyesület (JKÁE) 2020. október 19-én kecske termékpálya fórumot hívott össze Budapesten, hogy az egyesület tagjai, a kecskeágazat termelői, kereskedői és feldolgozói, valamint további ágazati szereplők kifejhessék véleményüket a jelenlegi helyzetről, illetőleg hogy megosszák javaslataikat. A szervezet nagy örömeire húsz fő személyesen, további majd' tíz fő pedig online kapcsolódott be a megbeszélésbe.

A kapcsolatépítő fórumot Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid, a JKÁE ügyvezető igazgatója nyitotta meg. Őt valamennyi résztvevő bemutatkozása követte, akik tájékoztatást adtak főbb tevékenységi körükről és állományuk létszámáról. A fórum bevezető előadásában az ügyvezető elmondta, hogy a JKÁE célja a juh- és kecskeágazat EU-s és hazai jogszabályoknak megfelelő általános képviselése.

A JKÁE elnöksége 2020. szeptember 30-án ült össze először. Az ülésen többek között arról döntöttek, hogy a szervezet külön figyelmet fordít a kecske termékpályára, és ennek érdekében önálló bizottságot hoznak létre. E bizottság létrehozásának előkészítésével Mezőszentgyörgyi Dávidot és Milisits-Németh Tímea elnökségi tagot bízták meg.

Az ügyvezető igazgató előadásában kiemelte a szakmai önszabályozást és a termékpálya-liberalizációt, mint a JKÁE főbb céljait. A szervezet szerződés mintákat dolgoz ki, valamint saját, a JKÁE tagjaitól kapott adatokon alapuló árfigyelő rendszert alakít ki és működtet, továbbá oktatói és promóciós tevékenységgel kívánja segíteni tagjait.

A szervezet alapelvei között felsorolta a nyitott tagságot, az egy ágazat, egy szakmaközi szervezet elvét, a szakmaközi célok megvalósítására való alkalmasságot, az országos működést és lefedettséget, valamint a vertikális szerveződést (termelő, kereskedő, feldolgozó). Jelezte, hogy ezeknek az alapelveknek megfelelően Magyarországon minden

ágazatban csak és kizárólag egy szakmaközi szervezet működhet, országos lefedettséggel. Kiemelte, hogy amennyiben a JKÁE megszerzi a szakmaközi szervezeti elismerést, úgy Spanyolország után a második ilyen szervezet lehet Európában.

Hangsúlyozta a kiterjesztés (kétharmados reprezentáció esetén) és az uniós versenyjogi kivételek jelentőségét, mint a szakmaközi szervezet főbb jogosítványait. Kifejtette, hogy a kartelljog lehetővé tesz szakmaközi szervezetek számára bizonyos megállapodásokat és összehangolt magatartást (gyakorlatot), és jogosan integrálja az ellátási lánc különböző szintjeinek szereplőit, beleértve a kereskedőket is. A szereplők közötti párbeszéd megengedett – például legjobb gyakorlatok megosztása, a piac átláthatóságának növelése, az ellátás piaci

igényekhez igazítása, adatgyűjtés stb. –, azonban a szakmaközi megállapodásokat be kell jelenteni az Európai Bizottságnak. Fontos kitétel, hogy mindez nem befolyásolhatja károsan a piacszerzés zavartalanságát, nem vezethet Magyarország területén a piacok bármilyen formában történő felosztásához, a verseny torzulásához, nem vonhatja maga után az árak rögzítését, nem teremthet megkülönböztetést és nem szüntetheti meg a versenyt az érintett termékek jelentős részére vonatkozóan.

A kiterjesztés kapcsán kiemelte továbbá, hogy ha a szakmaközi szervezet egy termék előállításának, kereskedelmének vagy feldolgozásának tekintetében reprezentatív minőségű, a szervezet kérésére korlátozott időtartamra a szervezethez nem tartozó gazdasági szereplőket kötelezni lehet bizonyos szervezeten belüli megállapodások, döntések vagy összehangolt magatartás betartására.

Ismertette továbbá az úgynevezett közérdekű perlés lehetőségét is, amivel a piacot súlyosan zavaró magatartás vagy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat jogellenességének megállapítását, az annak alkalmazásától való eltiltást szakmaközi szervezet is kezdeményezheti bíróságon, illetőleg a szervezet tagjának perében eljárhat meghatalmazottként.

Ezt követően a fórum résztvevői közösen feltérképezték és megvitatták a főbb kecskeágazati problémákat, továbbá felvázoltak néhány lehetséges megoldási javaslatot.

A következő főbb problémák merültek fel:

1) Valós ágazati információk hiánya

– Fel kell mérni, hogy hány kecsketenyésző van jelenleg Magyarországon, és hogy mekkora a teljes állomány, mivel a különböző nyilvántartásokban eltérő adatok találhatóak.

2) A gidahasznosítás kérdése

– Jelenleg még értékesítve is veszteséget hoznak a gidák, ezért meg kellene oldani szervezett felvásárlásukat és feldolgozásukat.

3) Vágóhidak és tejfeldolgozók hiánya

– Vágópontok kialakításának fontossága.
– Koordináció híján szükség volna a felvásárlás és az értékesítés segítésére, továbbá fontos a „kicsik” összefogása.

4) Ismerethiány

– Az edukáció fontossága (végzettség nélkül ne lehessen sajtot készíteni, az állategészségügyi ismeretek is igen hiányosak stb.).

– Hiányos a know-how, hiányoznak a takarmányozási, tenyésztési és termelési ajánlások.

5) Tőkehiány

– Fejlesztésre nincs forrás; a jelenlegi helyzet mindössze az ágazat fennmaradását, stagnálását teszi lehetővé, komolyabb fejlesztést nem lehet megvalósítani.

– Komoly gond, hogy a támogatási rendszer nincs összhangban az ágazat igényeivel (ÁTFT – túl magas beruházási értékhatár, illetőleg nem arra lehet pályázni, amire igénye lenne az ágazatnak).

– Az adminisztrációs és ellenőrzési terhek nincsenek arányban a támogatások értékével.

6) Minőségbiztosítás

– A minőségbiztosítás igen fontos lenne a termék-előállításban.

– „Gyerekipőben” jár a sajt-készítés, a továbbfeldolgozott termékek aránya alacsony.

– Előfordul gyenge minőségű termék jelenleg a piacon, ami azt eredményezi, hogyha egy fogyasztó ilyen terméket kóstol, akkor valamilyen kecsketerméktől teljesen elfordul.

– Védjegyek, tanúsítványok, logók, címkék, minősítési rendszerek létrehozására van szükség.

7) Nyerstej-vizsgálati problémák

– Igen drága (jelenleg 3800 Ft/minta).

– Indokolt volna három vizsgálati mintavétel kötelező előírása (jelenleg kettő kötelező, egy ajánlott).

– További probléma, hogy a laborból későn (kb. 2 hét alatt) érkezik meg az eredmény, ezért nincs lehetőség azonnali beavatkozásra, korrigálásra.

8) Nem egységes a minőség, nem kiegyensúlyozott a termelés, nincs koordinált felvásárlási és feldolgozási rendszer

– Amíg nem áll rendelkezésre jó minőségű homogén alapanyag, addig nem lesz feldolgozó sem, így az állományok sem fognak bővülni.

– Térségi együttműködések hiánya; csökken a költségeket és segítené a minőség egységesítését és a mennyiség kiegyensúlyozását, ha erősödne az együttműködések.

9) A jogszabályok felülvizsgálatának szükségessége

– A kistermelők csak 40 km-re vihetik el a termékeiket; ez korlátozó hatású, mert ki- nek úgy is megéri, az miért ne szállíthatná messzebbre?

– Szükség volna az egyes állatbetegségek megelőzésével, illetve leküzdésével kapcsolatos támogatások igénylésének és kifizetésének rendjéről szóló 148/2007. (XII. 8.) FVM-rendelet módosítására a kecskeágazat igényeinek megfelelően.

10) Alacsony a nagyobb hozzáadott értéket képviselő továbbfeldolgozott termékek aránya

– Növelni kell a feldolgozottság szintjét, különleges minőségű termékekkel kellene megjelenni a piacon.

– Érdemes lenne érlelésre szakosodott szervezeti egységet kialakítani, amely felvásárolja a nyers sajtokat, és szerződéses keretek között vállalja azok érlelését.

11) Nincs egyenletesen jó minőségű takarmányellátás

– Takarmányhiány esetén sok esetben külpicokra viszik a jó minőségű takarmányt, és csak silányabb marad itthon, és sok esetben még annak az ára is igen ingadozó.

Mezőszentgyörgy Dávid a fórum zárásaként a következőkben foglalta össze az ágazat előtt álló megoldásra váró feladatokat:

– A felvásárlás és feldolgozás szervezethez fokozása, a tevékenységek integrációja.

– Minőségtanúsítás.

– A vidékfejlesztés kérdése – a Magyar Falu programba is be lehetne illeszteni a kecskeszektort.

– Nyerstej-vizsgálati problémák.

– Kecskéágazati fejlesztési tervet kell kidolgozni, és szét kell választani a professzionális és a kistermelői szegmenseket.

– Edukáció és továbbképzés.

– Jogszabályi háttér felülvizsgálata.

– A kecskevágás kérdése.

A zárszóban az ügyvezető megköszönte a részvételt és jelezte, hogy a JKÁE félévente tervezte hasonló fórum szervezését, a kecskéágazat fejlesztési tervének kidolgozására kijelölt tagokkal pedig kéthavi rendszerességgel kívánnak összeülni.

Összefoglalóan elmondható, hogy a rendezvény kiváló lehetőség volt arra, hogy tájékoztatást kapjunk a JKÁE várható tevékenységéről, terveiről, valamint a kecskéágazatot érintő aktuális kérdésekről, problémákról, illetve azok megoldásának lehetőségeiről. *Folytatjuk!*

BOROVKA ZSUZSA
MEZŐSZENTGYÖRGYI DÁVID

A juhágazat első három negyedévének mérlege

Meglehetősen szokatlan év vége közeledik, és ebben az évben többféle hatás érte a kiskérődző-ágazatot. Az első negyedév végére bennünket is elérte a COVID-19 első hulláma, ami a szezon elején megnehezítette a húsvéti exportot, de az élőállat-kiszállítások megkönnyítése végül sokat lendített a szezon kihasználásán. Ennek ellenére Magyarország kevesebb bárányt értékesített, mint az előző években, és ez a tendencia a következő negyedévben is folytatódott, annak ellenére, hogy a Ferragosto-hatás kisebb volt a szokásosnál. Ez annak volt köszönhető, hogy az EU-ban abszolút és relatív bárányhiány alakult ki, ami magasán tartja az árakat. Ez a trend nem minden tagállamban érvényes, de a hazai árak egész évben olyan stabilnak mutatkoztak, amilyenre 10 éve nem volt példa.

Emögött számos hatás húzódik meg, amelyek közül az egyik legmeghatározóbb, hogy a kínai húshiány miatt lényegesen kevesebb juhhús került az EU piacaira Ausztráliából és Új-Zélandról, mint az előző években. A másik legfontosabb, hogy az Egyesült Királyság (EK) szintén lényegesen kevesebb bárányt szállított a kontinentális EU-nak, mint az előző években. Többször is felhívtuk már arra a tényre a figyelmet, hogy az EK a saját fogyasztóinak juhhússal való ellátását meghatározó hányadban Óceániából bevitt bárányhúsból fedezte, és másrészt pedig a saját termelésből származó bárányhús került az EK belső piacára. „A saját termelésű bárányhús alapvetően az EU belső piacain értékesült – az importból származónál lényegesen magasabb áron, és persze jutott jelentős mennyiség a MENA országokba (közel keleti és észak afrikai országok), valamint Kínába és HONG KONG-ba. Az előző években az EU teljes Óceániából származó juhhús import csaknem 50%-a került az EK piacaira, és tette lehetővé a saját bárányait (és bárányhús) hazainál magasabb áron való EU-beli értékesítését.”

Ez a kettős helyzet és az EU belső termelésének csökkenése – amit döntően a brit termelés EU-n kívülre kerülése okozott – azt eredményezte, hogy gyakorlatilag egész éves keresleti piac jött létre az EU-ban, ami az árakat az előző évinél magasabban tartotta.

Ez ritka kedvező helyzetet teremtett a magyar termelők számára, mert az árak a szokásosnál kevésbé ingadoztak. A könnyű- és nehézbarányok vágott-test-egyenértékben (vte) kifejezett 43. heti ára mindkét kategóriában a három legmagasabb közé került (1. és 2. ábra), ami kivételes helyzetet jelentett számunkra.

Az AKI PAIR EU-nak készített heti árjelentése szerint (3. ábra) a hazai könnyűbarányárak még a húsvéti szezon utáni hullámvölgyben is meghaladták az EU-s átlagárakat, és a jelenleg mintegy 100 €/100 kg vte az árelőnyünk. Az utóbbi időben a nagyon magas év eleji szintet közelíti a hazai könnyűbarányár, pedig a karácsonyi szezon még csak most kezdődik.

Az év első három negyede

A 2020-ból már eltelt hónapok érdekessége egyrészt a sokszínűség, másrészt a megszokottnál magasabb árak. Anélkül, hogy részletesebb árelemzésbe fognánk, érdekes áttekinteni kivitelünk és importunk alakulását, mert az

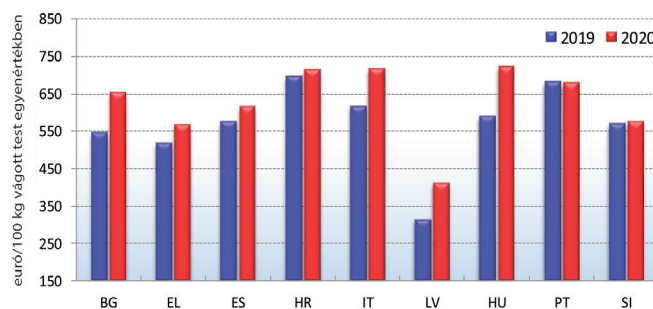
elérhető adatok lehetővé teszik néhány igen tanulságos következtetés levonását.

Az összehasonlítást a Nébih TRACES és a KSH adatbázisa alapján végeztük. A TRACES adatbázis rendelkezésünkre bocsátását ez úton is köszönjük a Nébih-nek!

Élőállat-exportunk a Nébih TRACES-adatok alapján

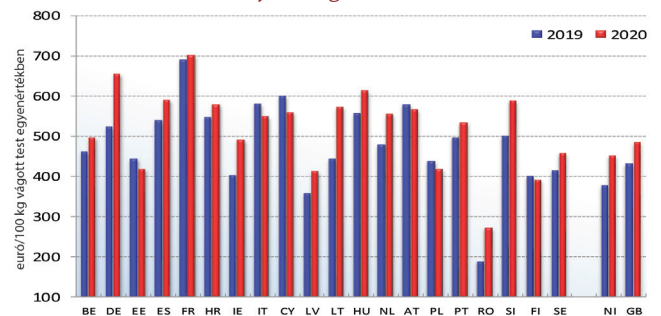
Az 1. táblázatban bemutatott adatok alapján megállapíthatjuk, hogy az utóbbi 5 évben átalakult a kivitelünk, az első három negyedévet és a teljes évet tekintve egyaránt. Intenzíven emelkedett a tenyésztési céllal exportált állatok száma. A hizlalási céllal exportált állatok száma 2018-ig intenzíven emelkedett, majd 2019-ben

2. ábra: Az EU könnyűbarányárak tagállamonként 2020. 43. hetében

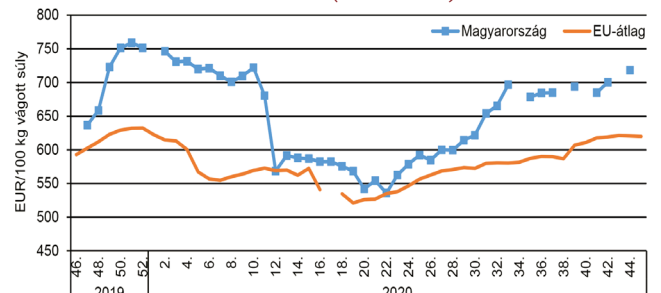
Forrás: DG AGRI 3 Sheep and Goat, 2020. november 4.

1. ábra: Az EU nehézbarányárak tagállamonként 2020. 43. hetében

Forrás: DG AGRI 3 Sheep and Goat, 2020. november 4.

3. ábra: A könnyű bárány termelői ára Magyarországon és az EU-ban (2019–2020)

Forrás: Európai Bizottság, AKI PÁIR

1. táblázat: Élőjuh-kivitelünk megoszlása az utóbbi években

Év	I. + II. + III. negyedév				Teljes év				¾ év / teljes év, %
	Tenyésztés	Hizlalás	Vágás	Összesen	Tenyésztés	Hizlalás	Vágás	Összesen	
2015	756	21 824	451 530	474 110	1236	23 012	574 508	598 756	79,18
2016	1464	42 171	440 472	484 107	2019	48 981	558 017	609 017	79,49
2017	4284	44 125	437 591	486 000	8546	57 057	587 299	652 902	74,44
2018	27 811	75 095	398 539	501 445	35 749	93 585	516 509	645 843	77,64
2019	35 209	56 696	385 900	477 805	53 688	74 160	494 632	622 480	76,77
2020	15 143	59 876	378 029	452 866					

Forrás: Nébih TRACES-adatok alapján Kukovics Sándor elemzése, 2020

visszaesett, de idén ismét érdemi emelkedés következett. Vágásra kivitt állataink száma viszont folyamatosan csökkent a vizsgált években. Az e három kiviteli cél valamelyikével értékesített állataink száma 2018-ig enyhén emelkedett, majd intenzíven csökkent, és 2020 első három negyedévében már 50 ezer bárány hiányzott a kivitelünkben 2018-hoz képest, ami egyértelműen a tenyészállatok exportjának, illetve az emiatt meg nem született bárányok hiányának a jele – csökkent a termelői kapacitásunk.

Az egész éves adatsorokat vizsgálva láthatjuk, hogy a tenyésztésre és hizlalásra kivitt állatok száma esetében egész évben ugyanaz a trend érvényesült, mint az első háromnegyed évben. A vágási céllal exportált állatok száma ezzel szemben némileg ingadozott: a kevesebb, mint 20 ezres 2016-os csökkenést 2017-ben mintegy 30 ezres növekedés követte, 2019 végére pedig mintegy 90 ezer bárány „eltűnt” a vágási célú kivitelből.

Ezeknek az érdekes változásoknak az eredményeként 2017 végéig mintegy 54 ezerrel nőtt a kivitt állatok száma – viszont 2019 végére mintegy 30 ezer egyed „eltűnt” az exportalapból.

Ez nem kevesebbet jelent, mint hogy az év végére, a negyedik negyedévben valahonnan értékesítettek még 20 ezer bárányt. Ennek csak importált állatok reexportja lehetett a forrása.

Ezt a következtetést alátámasztja, hogy a negyedik negyedévben érdemben emelkedett kivitt állatok aránya 2015 és 2019 között, ami 2017-ben volt a legmagasabb, utána pedig csökkent valamelyest.

Az import

„A megelőző években a kiviteli adatokra koncentráltunk, ezért a Nébih TRACES adatbázisában nyilvántartott importáltak számát nem vizsgáltuk. A fenti táblázatban megfigyelhető összefüggések azonban arra késztettek, hogy legalább a 2020. január 1. és november 7. között importált bárányok számát lekérjük az adatbázisból. Eserint ebben az időszakban 28 132 egyed érkezett az országból.

2. táblázat: Élőjuh-exportunk az egyedek számában és vágott-test-egyenértékben

Év	Export I. félév				Export teljes év			
	Egyed		Súly (tonna)		Egyed		Súly (tonna)	
	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány
2015	301 252	301 054	3423	3418	568 153	567 136	6479	6448
2016	279 713	278 915	3182	3162	553 782	552 247	6300	6264
2017	292 567	287 867	3370	3264	578 155	566 701	6727	6441
2018	306 270	264 919	3721	3324	578 878	514 887	7229	6160
2019	310 338	285 862	4004	3241	591 574	537 323	7786	6112
2020	260 307	248 491	3 190	2818				

Forrás: KSH külkereskedelmi adatok alapján Kukovics Sándor elemzése, 2020

A kereskedelemben megszokott, hogy egyes országok egymástól importálnak és egymáshoz exportálnak egyszerre, mégis figyelmesek lettünk néhány érdekességre a számokat vizsgálva: – tenyésztésre behozott egyedek száma: Lengyelország: 18; Hollandia: 25; Egyesült Királyság: 79; Ausztria: 160; Franciaország: 199; Szlovákia: 284; Németország: 337; – hizlalásra behozott egyedek száma: Ausztria: 142; Csehország: 400; Egyesült Királyság: 681; Írország: 687; Franciaország: 946; Németország: 2393; Románia: 8850; Szlovákia: 10 716); – vágásra behozott egyedek száma: Ausztria: 37; Szlovákia: 1053; Románia: 1125.

Ezek közül az adatok közül a brit, az ír és a német hízbárány azért számít érdekesnek, mert ezek az országok kizárólag nehézbárányt állítanak elő, és 35–42 kg-os súly alatt nem értékesítenek bárányokat.

A KSH külkereskedelmi adatai: az export

Előző években készült elemzéseinkben már megállapítottuk, hogy helyenként érdemi eltérés található a Nébih TRACES és a KSH külkereskedelmi adatai között a létszámokat illetően. Tekintettel arra, hogy a KSH adatbázisában 2020.

november elején még csak az első félév adatai voltak elérhetőek, ezért értékelésünkben az első félév és a teljes év adatait hasonlítottuk össze.

Természetesen alapvetően a kivitt és a behozott állatok száma, valamint ezek vágott-test-egyenértékben (vte) nyilvántartott tömege képezte az összehasonlítás alapját.

A 2. táblázatban az összes exportált juh és azon belül az összes bárány számának és súlyadatának változását vizsgáltuk az elmúlt 5 évre kiterjesztve.

Az első félévben kivitt juhok számában érdekes jelenségre lettünk figyelmesek: a 2016-ban bekövetkezett 20 ezres csökkenést követően fokozatos emelkedésnek lehetünk tanúi, mialatt több mint 30 ezerrel nőtt a kivitt állatok száma. Ezzel szemben 2020-ban 50 ezres visszaesés következett be, ami 19,34 százalékos csökkenést jelent.

A kivitt bárányok számában minden páros évben érzékelhető csökkenés, és minden páratlan évben hasonló nagyságrendű emelkedés következett be. 2020-ban több mint 37 ezerrel esett vissza a kivitt bárányok száma.

Az összes kivitt juh súlya a 300 tonnás 2016-os visszaesést követően fokozatosan több mint 800 tonnával emelkedett 2019 első félév végére – majd 2020 első félévében ez a 800 tonna eltűnt.

Ami a bányók súlyát illeti, ennek 250 tonnás visszaesését fokozatos, mintegy 150 tonnás emelkedés követte 2018-ig, majd 2020 első félévének végére több mint 400 tonnával visszaesett a bányók vte-ben kifejezett össz- tömege.

Az egész éves számadatokat az összes juhki- vitelben vizsgálva szintén kisebb visszaesést fi- gyelhetünk meg 2016-ban (14 ezer egyed), amit mintegy fokozatos, 38 ezres emelkedés követett 2019 végéig.

A bányó kivitelben itt is megfigyelhető a páros években a csökkenés, a páratlan években a növekedés, akárcsak az első félévi adatok ese- tében, de ebben az esetben 2018-ban már 50 ezres volt a visszaesés, amit 2019-ben alig több mint 22 ezres emelkedés követett. A 2015-ös és a 2019-es adat közötti különbség mintegy 30 ezer egyed.

A kivitt juhok össz- tömege 2016-ban 179 tonnával csökkent, majd fokozatosan 1480 ton- nával emelkedett 2019 végéig. A kivitt bányók súlya közel sem változott ilyen drasztikusan: a 180 tonnás csökkenést hasonló emelkedés kö- vette – viszont 2017-től mintegy 300 tonnás csökkenésre került sor.

Ebből az adatsorból egyértelműen követ- kezik, hogy a bár kis mértékben emelkedett a kivitt bányók átlagsúlya, de a kivitel összes súlyemelkedése valójában felnőtt állatok export- jából származtatható.

A KSH külkereskedelmi adatai: az import

Ebben az esetben is az első félévi és az egész éves adatokat hasonlítottuk össze, az egyedszámot és vte-ben kifejezett súlyt tekintve (3. táblázat).

Az első félévben behozott juhok száma 2016-ban több mint 8 és félezerrel emelkedett 2015-höz képest, de ezt követően fokozatosan csökkent, és 2020-ban már alig haladta meg a 2015-ös adat 50 százalékát.

Az importált bányók száma mintegy 9 ezerrel emelkedett 2016-ban, ami több mint 5,5 ezerrel visszaesett 2017-ben, és utána ez is foko- zatosan csökkent. A 2019-es adat a 2015-ösnek csak az 58,33 százalékát tette ki.

A kivitt juhok össz- tömege több mint 100 tonnával nőtt 2016-ban. Ezt követően fokozato- san csökkent és 2020-ra a 2016-os érték 36,52 százalékára zuhant. Az exportált bányók ese- tében hasonló tendenciát figyelhetünk meg: az export 99 tonnás megugrását fokozatos csökke- nés követte, és a 2020-as érték a 2016-os össz- tömeg alig 33,47 százaléka volt.

Az egész éves adatokat vizsgálva kicsit más képet kaptunk. Az összes kivitt juh száma 2017-

3. táblázat: Élőjuh-importunk az egyedek számában és vágott-test-egyenértékben kifejezve

Év	Import, I. félév				Import, teljes év			
	Egyed		Súly (tonna)		Egyed		Súly (tonna)	
	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány
2015	14 224	11 910	186	135	36 985	24 636	456	380
2016	22 987	20 904	282	236	38 679	35 354	472	400
2017	18 763	15 179	251	172	55 752	51 566	677	584
2018	14 398	14 117	166	161	37 568	35 396	455	402
2019	10 371	9172	132	103	17 127	15 056	222	166
2020	7963	6947	103	79				

Forrás: KSH külkereskedelmi adatok alapján Kukovics Sándor elemzése, 2020

4. táblázat: Az export és az import aránya az első félévben

Év	Export, I. félév/teljes év %				Import, I. félév/teljes év %			
	Egyed		Súly		Egyed		Súly	
	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány	Összes juh	Bárány
2015	54,61	54,61	54,61	54,61	38,46	48,34	40,79	35,53
2016	50,51	50,51	50,51	50,51	59,43	59,13	59,75	59,00
2017	50,60	50,60	50,60	50,60	33,65	27,23	37,08	29,45
2018	52,91	52,91	52,91	52,91	38,33	39,88	36,48	40,05
2019	52,46	52,46	52,46	52,46	60,55	60,92	59,46	62,05

Forrás: KSH külkereskedelmi adatok alapján Kukovics Sándor elemzése, 2020

ig mintegy 19 ezerrel emelkedett, majd 2019-ig több mint 35 ezerrel esett vissza. A bányók esetében a trend hasonló volt: a 2017-ig bekö- vetkezett fokozatos, 27 ezres emelkedést 2019-ig tartó 36 ezres zuhanás követte.

Az egész évben importált juhok össz- súlya több mint 200 tonnával nőtt 2017-ben (677 tonna), de 2019 végére 222 tonnára zsugoro- dott. Az importált bányók súlya esetében eh- hez hasonló volt a tendencia: 2017-re több mint 200 tonnával emelkedett a súly, amit fokozatos csökkenés követett, ami 2019-re összesen több mint 400 tonnás zuhanással ért véget.

A súlynövekedés mindkét esetben alapvető- en felnőtt állatok importjához és nagyobb szá- mú behozatalhoz volt köthető.

Az arányok

A 4. táblázatban az első félévi export- és impor- tadatok egész éves adatokon belüli arányát fog- laltuk össze. Az export- és importadatok között jelentős különbséget lehet felfedezni: bár voltak éves eltérések az egyedszám- és súlyadatokban, és bár az export nagyobb hányadára az első fé- lévben került sor, a második félévre kisebb há- nyad maradt, de ez a különbség csak 0,5 és 4,6 százalék volt.

Ezzel szemben az import 2016-ban jelen- tősen megugrott minden létszám- és súlyadatot tekintve, amit 2017-ben jelentős zuhanás köve- tett, és 2019-re a csökkenés mértéke elérte, ille- ve meg is haladta a 60 százalékot.

Ez azt jelenti, hogy amíg az export kiegyen- súlyozottan oszlott meg a két félév között, addig az import meglehetősen hektikusan változott.

Következtetések

A bemutatott adatokból több következtetés is levonható. Az első, és talán a legfontosabb, hogy exportunk és az importunk mennyisége is fokoza- tosan, de jelentősen csökkent az utóbbi években.

A másik fontos következtetés az, hogy az exportunkat – akár az első háromnegyed évet te- kintjük, akár az első félévet – továbbra is az első félév dominanciája jellemzi. Az import viszont meglehetősen hektikusan érkezik az országba.

KUKOVICS SÁNDOR

Juh- és Kecske Terméktanács és Szakmaközi Szervezet

TÓTH PÉTER

KSH

STUMMER ILDIKÓ

NAIK AKI

JÁVOR BENCE

Hód-Mezőgazda Zrt.